

Magyar Tudomány

A Magyar Tudományos Akadémia folyóirata. Alapítva: 1840

» BOLYAI JÁNOS EMLÉKKONFERENCIA • BUDAPEST–MAROSVÁSÁRHELY 2010. AUGUSZTUS 30. – SZEPTEMBER 4.

X

Prékopa András

az MTA rendes tagja, A Bolyai Emlékkonferencia Szervező és Program Bizottságának elnöke
prekopa(kukac)rutcor.rutgers.edu

(Részlet a konferencia értékeléséből)

A konferencia egyik legérdekesebb előadását Böröczky Károly, az ELTE professzora tartotta A hiperbolikus geometria kidolgozásának kezdeteiről címmel. Böröczky megszerezte az 1829-ben és 1830-ban orosz nyelven Kazányban publikált, nem könnyen hozzáférhető eredeti Lobacsevszkij-cikkeket, ezek az első írásos dokumentumai a nemeuklideszi geometriai felfedezésének. Az előadó ezeket elolvasta és elemezte. Mint ismeretes, Bolyai Appendix-e 1831-ben jelent meg, és így sokan a prioritást Lobacsevszkijnek tulajdonítják. Fontos dolog tehát pontosan tudni, hogy milyen eredményeket ért el Lobacsevszkij, illetve Bolyai. Böröczky azt találta, hogy Lobacsevszkijnek csak az 1840-ben közölt német nyelvű dolgozata hasonlítható egzaktságban és teljességben Bolyai Appendix-éhez. Lobacsevszkij eredeti cikkei sok hibát tartalmaznak, és emiatt azt mondhatjuk, hogy Bolyai tíz évvel megelőzte Lobacsevszkijt. Érdeklődéssel várjuk Böröczky előadásának írásos változatát és Lobacsevszkij cikkeinek megígért, magyar nyelvű fordítását. Ács Tibor hadtörténész, a Nemzetvédelmi Egyetem tanára, Bolyai katonaéveinek és hadmérnöki tevékenységének legjobb ismerője A mérnök Bolyai címmel tartott előadást. Hangsúlyozta, hogy bár Bolyait a legnagyobb magyar matematikusként tartjuk számon, ő egyike volt a legnagyobb magyar hadmérnököknek is. Bolyain kitörölhetetlen nyomokat hagyott tizenöt éven át tartott aktív katonaélete. Az Appendix címlapján, kéziratok művein, levelek aláírásában mindig feltüntette mérnöki képzettségét és tiszti rangját. Mérnöki munkáját nagyfokú pontossággal végezte, sok feladatot ellátott, köztük a temesvári és az aradi várak bástyáinak mérnöki munkálatait.

